Observatio *Domini Petri de Fermat*

Pierre de Fermat

Diophanti Alexandrini Arithmeticorum libri sex, cum commentariis C. G. Bacheti et observationibus D. P. de Fermat, Tolosae, 1670, p. 61

n

Arithmeticorum Liber II. 61

interuallum numerorum 2. minor autem 1 N. atque ideo maior 1 N. + 2. Oportet itaque 4 N. + 4. triplos esse ad 2. & adhuc superaddere 10. Ter igitur 2. adscitis vnitatibus 10. æquatur 4 N. + 4. & fit 1 N. 3. Erit ergo minor 3. maior 5. & satisfaciunt quæstioni.

ς^ε ἐνὸς. ὁ ἄρα μείζων ἔσαι ς^ε ἑνὸς μ^ο β̄. δεῖσει ἄρα ἀριθμὸς δ̄ μονάδας δ̄ τριπλασίονας ἑαυ) μ^ο β̄. ϲ ἔτι ὑπερέχειν μ^ο ῑ. τρὶς ἄρα μονάδες ϛ̄ μ^ο ῑ. ἴσαι εἰσὶν ϛς^ις δ̄ μονάσι δ̄. κ) γίνεται ὁ ἀριθμὸς μ^ο γ̄. ἔσαι ὁ μὲν ἐλάσσων μ^ο γ̄. ὁ δὲ μείζων μ^ο ε̄. κ) ποιῶσι τὸ πρόβλημα.

IN QVAESTIONEM VII.

CONDITIONIS appositæ eadem rattio est quæ & appositæ præcedenti quæstioni, nil enim aliud requirit quàm vt quadratus interualli numerorum sit minor interuallo quadratorum, & Canones iidem hic etiam locum habebunt, vt manifestum est.

QVÆSTIO VIII.

PROPOSITVM quadratum diuidere in duos quadratos. Imperatum sit vt 16. diuidatur in duos quadratos. Ponatur primus 1 Q. Oportet igitur 16 — 1 Q. æquales esse quadrato. Fingo quadratum a numeris quotquot libuerit, cum defectu tot vnitatum quod continet latus ipsius 16. esto a 2 N. — 4. ipse igitur quadratus erit 4 Q. + 16. — 16 N. hæc æquabuntur vnitatibus 16 — 1 Q. Communis adiiciatur vtrimque defectus, & a similibus auferantur similia, fient 5 Q. æquales 16 N. & fit 1 N. $\frac{16}{5}$ Erit igitur alter quadratorum $\frac{256}{25}$. alter verò $\frac{144}{25}$ & vtriusque summa est $\frac{400}{25}$ seu 16. & vterque quadratus est.

ΤΟΝ ὁπταχθέντα τετράγωνον διελεῖν εἰς δύο τετραγώνους. ἐπιτετάχθω δή τ ις̄ διελεῖν εἰς δύο τετραγώνους. καὶ τετάχθω ὁ πρῶτος δυνάμεως μιᾶς. δεήσει ἄρα μονάδας ις̄ λείψει δυνάμεως μιᾶς ἴσας ἑαυ) τετραλώπῳ. πλάσω τ τετράγωνον ἀπὸ ϛς̄. ὅσων δή ποτε λείψει τοσούτων μ^ο ὅσων ὄξιν ἡ τ ις̄ μ^ο πλευρά. ἔσω ϛς̄ β̄ λείψει μ^ο δ̄. αὐτὸς ἄρα ὁ τετράγωνος ἔσαι δυνάμεων δ̄ μ^ο ις̄ λείψει ϛς̄ ις̄. ταῦτα ἴσα μονάσι ις̄ λείψει δυνάμεως μιᾶς. κοινὴ προσκείσθω ἡ λεῖψις, κ) ἀπὸ ὁμοίων ὅμοια. δυνάμεις ἄρα ε ἴσαι ἀριθμοῖς ις̄. κ) γίνεται ὁ ἀριθμὸς ις̄. πέμπτων. ἔσαι ὁ μὲν πρ̄ος̄ εἰκοσοπέμπτων. ὁ δὲ μεδ' εἰκοσοπέμπτων, ϲ οἱ δύο συντεθέντες ποιῶσι τ̄ν εἰκοσόπεμπτα, ἤτοι μονάδας ις̄. καὶ ἔστιν ἑκάτερος τετράγωνος.

OBSERVATIO DOMINI PETRI DE FERMAT.

CVbum autem in duos cubos, aut quadratoquadratum in duos quadratoquadratos & generaliter nullam in infinitum vltra quadratum potestatem in duos eiusdem nominis fas est diuidere cuius rei demonstrationem mirabilem sane detexi. Hanc marginis exiguitas non caperet.

QVÆSTIO IX.

RVRSVS oporteat quadratum 16 diuidere in duos quadratos. Ponatur rursus primi latus 1 N. alterius verò quotcunque numerorum cum defectu tot vnitatum, quot constat latus diuidendi. Esto itaque 2 N. — 4. erunt quadrati, hic quidem 1 Q. ille verò 4 Q. + 16. — 16 N. Cæterum volo vtrumque simul æquari vnitatibus 16. Igitur 5 Q. + 16. — 16 N. æquatur vnitatibus 16. & fit 1 N. $\frac{16}{5}$ erit

ΕΣΤΩ δὴ πάλιν τὸν ις̄ τετράγωνον διελεῖν εἰς δύο τετραγώνους. τετάχθω πάλιν ἡ τῦ πρώτου πλευρὰ ς^ε ἑνὸς, ἡ δὲ τῦ ἑτέρου ϛς̄ ὅσων δήποτε λείψει μ^ο ὅσων ὄξει ἡ τῦ διαμμήνου πλευρά. ἔστω δὴ ϛς̄ β̄ λείψει μ^ο δ̄. ἔσονται οἱ τετράγωνοι ὃς μὲν δυνάμεως μιᾶς, ὃς δὲ δυνάμεων δ̄ μ^ο ις̄ λείψει ϛς̄ ις̄. βάλλομαι τὰς δύο λειπὸν συντεθέντας ἴσους ἑαυ) μ^ο ις̄. δυνάμεις ἄρα ε μ^ο ις̄ λείψει ϛς̄ ις̄ ἴσαι μ^ο ις̄. καὶ γίνεται ὁ ἀριθμὸς ις̄ πέμπτων.

H :::

Page 61 of the 1670 edition: Question VIII of Book II in Latin and Greek, and Fermat's observation below it. Scan: Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze, digitized by Google, from the Internet Archive.

Quæstio VIII.

PROPOSITVM quadratum diuidere in duos quadratos. Imperatum sit vt 16. diuidatur in duos quadratos. Ponatur primus 1 Q. Oportet igitur 16 – 1 Q. æquales esse quadrato. Fingo quadratum a numeris quotquot libuerit, cum defectu tot vnitatum quod continet latus ipsius 16. esto à 2 N. – 4. ipse igitur quadratus erit 4 Q. + 16. – 16 N. hæc æquabuntur vnitatibus 16 – 1 Q. Communis adiiciatur vtrimque defectus, & à similibus auferantur similia, fient 5 Q. æquales 16 N. & fit 1 N. $\frac{16}{5}$ Erit igitur alter quadratorum $\frac{256}{25}$ alter verò $\frac{144}{25}$ & vtriusque summa est $\frac{400}{25}$ seu 16. & vterque quadratus est.

Observatio Domini Petri de Fermat.

Cvbum autem in duos cubos, aut quadratoquadratum in duos quadratoquadratos & generaliter nullam in infinitum vltra quadratum potestatem in duos eiusdem nominis fas est diuidere cuius rei demonstrationem mirabilem sane detexi. Hanc marginis exiguitas non caperet.